

Tornikankaan tuulivoimahanke, Utajärvi

LIITE 3. NATURA-ARVIOINNEISTA YHTEYSVIRANOMAISELLE ANNETUT LAUSUNNOT

Tornikankaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn yhteydessä on tunnistettu tarpeet laatia Luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §n mukaiset Natura-arvioinnit, jotka on toimitettu YVA-selostuksen liitteinä. YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt laadituista Natura-alueista erikseen lausunnot.

Yhteysviranomainen on saanut lausunnot seuraavilta luonnonsuojeluviranomaisilta tai maanomistajilta:

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, luonnonsuojeluviranomainen: Sarvisuo-Jerusaleminsuo (FI1200805, SAC), Säippäsuo-Kivisuo (FI1106000, SPA/SAC)
- Metsähallitus, maanomistaja: Sarvisuo-Jerusaleminsuo (FI1200805, SAC), Säippäsuo-Kivisuo (FI1106000, SPA/SAC)
-

Lausunnot

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Sarvisuo-Jerusaleminsuo FI1200805 SAC

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain (9/2023) 35 § 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa (aiemmassa luonnonsuojelulaissa 65 §) tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 –verkostoon

Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevässä ohjeessa (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) todetaan asianmukaisesta arvioinnista seuraavaa: Tuomioistuimen mukaan asianmukaisen arvioinnin tulee sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (EUTI asia C-304/05, 69 kohta).

18.12.2025

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa on asianmukaisesti tunnistettu Natura-alueen suojeluperusteena olevat luontoarvot. Natura-arvioinnissa esitetty hankekuvaus on riittävän kattava ja suunniteltujen rakenteiden sijainnit suhteessa Natura-alueeseen on pääosin havainnollisesti esitetty. ELY-keskus nostaa esille, että yhteisvaikutusten arvioinnin havainnollistamiseen olisi ollut hyödyllistä esittää Tornikankaan hankealuetta ympäröivät hankkeet ja suunnitelmat kartalla.

Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien kuvausten yhteydessä on esitetty herkkyystarkastelu, joka perustuu Natura-lomakkeessa ilmoitettujen luontotyyppien edustavuuteen. Esimerkiksi edustavuudeltaan erinomaisen luontotyyppin herkkyys on tulokinnan mukaan erittäin suuri, kun taas edustavuudeltaan merkittävän luontotyyppin herkkyys kohtalainen. ELY-keskus korostaa, että YVA-menettelyissä käytetty herkkyystarkastelu ei vastaa Euroopan komission ohjeita asianmukaisesta Natura-arvioinnista. Natura-arviointi tulee tehdä alueen suojelutavoitteiden näkökulmasta eli arvioinnissa on tarkasteltava suunniteltujen maankäyttötoimien vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen suojelutavoitteiden saavuttamiseen. Huomioitava on, että jo valmiiksi heikentynyt luontoarvo voi olla jopa herkempi muutoksille kuin hyvässä tilassa oleva luontoarvo, mikä lisää merkittävän vaikutuksen riskiä. Vaikutustenarvioinnissa on otettava huomioon eri suojeluperusteluontotyyppien ja -lajien ominaisuudet, jotka vaikuttavat niiden muutosherkkyyteen.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnissa esitetty vaikutustenarviointi on kaavamainen, eikä tulkintojen päättelyketju ole kaikilta osin selkeä. Esimerkiksi hankkeen vaikutusvyöhyke esitetään kategorisesti ja ekologisesti perustelematta olevan 100 m + 50 m, vaikka suuri osa tarkasteltavista vaikutuksista riippuvat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutuskohteen eli erilaisten luontotyyppien ja lajien ominaisuuksista sekä niiden herkkyydestä tarkasteltaville muutoksille.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan suojeluperusteluontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten osalta tuulipuiston kuivatustoimien hydrologisten vaikutusten tarkastelu olisi ollut keskeinen. Natura-arvioinnissa on esitetty valuma-alueet ja vesien virtaussuunnat, mutta valuma-alueetarkastelun tulkinta vaikutusten arvioinnin perustaksi puuttuu. Ilman asianmukaista perustelua Natura-alueen suojeluperusteluontotyyppeihin kohdistuvien hydrologisten vaikutusten arviointia ei voida katsoa kaikelta osin asianmukaisena.

Edellä mainituista puutteista huolimatta ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että etäisyyssyistä ei todennäköisesti aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisille luontotyypeille.

Hankkeen vaikutukset metsäpeuraan on käsitelty YVA-selostuksessa. ELY-keskus nostaa esille, että koska metsäpeura on ehdotettu lisättäväksi Natura-alueen suojeluperustelajiksi, olisi ollut hyvä tarkastella myös Natura-arvioinnissa hankkeen vaikutukset metsäpeuraan yksin sekä yhdessä muiden alueen hankkeiden kanssa.

Vaikutusten tarkastelu Natura-alueen koskemattomuuteen ei ole esitetty erillisenä osiona, vaan se on sisällytetty Natura-arvioinnin eri osioihin ja arvioinnin lopputulos

18.12.2025

mainittu yhteenvedossa. ELY-keskus katsoo, että asiakirjan selkeyden vuoksi Natura-arvioinnin eri aiheiden esittäminen erillisinä osioina on suositeltavaa.

ELY-keskuksen johtopäätökset Natura-alueelle aiheutuvista vaikutuksista

ELY-keskus on pystynyt muodostamaan riittävän kuvan hankkeen vaikutuksista ja yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, että hankkeen vaihtoehtoista ei todennäköisesti aiheutuisi merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin eikä Natura-alueen koskemattomuuteen.

ELY-keskus muistuttaa, että Natura-arvioinnissa käytettävien hankesuunnittelutietojen tulee olla ajantasaisia. Mikäli hankesuunnitelma muuttuu Natura-arvioinnin valmistumisen jälkeen siten, että muutos vaikuttaa Natura-arvioinnissa käytettyihin perusteisiin, on Natura-arviointi päivitettävä ja pyydettyä siitä uusi lausunto.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Säippäsuo-Kivisuo FI1106000, SPA/SAC

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelunlain (9/2023) 35 § 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa (aiemmassa luonnonsuojelulaissa 65 §) tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevässä ohjeessa (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) todetaan asianmukaisesta arvioinnista seuraavaa: Tuomioistuimen mukaan asianmukaisen arvioinnin tulee sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (EUTI asia C-304/05, 69 kohta).

ELY-keskus katsoo, että Natura-alueen suojeluperusteena olevat luontoarvot on tunnistettu. Natura-arvioinnissa esitetty hankekuvaus on kattava ja suunniteltujen rakenteiden sijainnit suhteessa Naturaalueeseen on pääosin havainnollisesti esitetty. ELY-keskus nostaa kuitenkin esille, että yhteisvaikutusten arvioinnin havainnollistamiseen olisi ollut hyödyllistä esittää Tornikankaan hankealuetta ympäröivät hankkeet ja suunnitelmat kartalla.

Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien kuvausten yhteydessä on esitetty herkkyystarkastelu, joka perustuu Natura-lomakkeessa ilmoitettujen luontotyyppien edustavuuteen. Esimerkiksi edustavuudeltaan erinomaisen luontotyyppin herkkyys on tulokinnan mukaan erittäin suuri, kun taas edustavuudeltaan merkittävän luontotyyppin herkkyys kohtalainen. Myös suojeluperusteena olevien lintulajien sekä saukon osalta on esitetty vastaava herkkyystarkastelu. ELY-keskus korostaa, että YVA-menettelyissä

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

18.12.2025

käytetty herkkyystarkastelu ei vastaa Euroopan komission ohjeita asianmukaisesta Natura-arvioinnista. Natura-arviointi tulee tehdä alueen suojelutavoitteiden näkökulmasta eli arvioinnissa on tarkasteltava suunniteltujen maankäyttötoimien vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen suojelutavoitteiden saavuttamiseen. Huomioitava on, että jo valmiiksi heikentynyt luontoarvo voi olla jopa herkempi muutoksille kuin hyvässä tilassa oleva luontoarvo, mikä lisää merkittävän vaikutuksen riskiä. Vaikutustenarvioinnissa on otettava huomioon eri suojeluperusteluontotyyppien ja -lajien ominaisuudet, jotka vaikuttavat niiden muutosherkkyyteen.

Vaikutusten tarkastelu Natura-alueen eheyteen ei ole esitetty omana osiona vaan se on upotettu Natura-arvioinnin eri osioihin ja lopputulema mainittu yhteenvedossa. ELY-keskus muistuttaa, että arvioinnin päättelyketju on oltava selkeä ja läpinäkyvä, joten Natura-arvioinnin eri aiheiden esittäminen omina osioina on suositeltava.

Asianmukaisten maastoselvitysten puute aiheuttaa huomattavaa epävarmuutta usean lintulajin osalta esitettyyn arviointiin; merkittävimmät näistä ovat metso, kaakkuri, metsähänhi, laulujoutsen ja kurki. Vesilintulajien osalta esitetty arviointi pohjautuu oletukseen siitä, että hankealueen ja Natura-alueen välinen metsävyöhyke toimii todennäköisesti häiriöltä suojaavana vyöhykkeenä, minkä myötä häiriövaikutus on vesilintujen osalta arvioitu vähäiseksi. Väitettä ei kuitenkaan perustella tai havainnollisteta mitenkään. Muidenkin lintulajien kohdalla arvioinnissa esitetään perustelemattomia subjektiivisia oletuksia, mikä heikentää arvioinnin uskottavuutta.

ELY-keskus katsoo, ettei kaakkurin osalta esitettyä johtopäätöstä merkittävien haittavaikutusten puutteesta ole riittävällä tavalla perusteltu maastoselvitysten ja tutkimustietojen pohjalta. Arvioinnin mukaan kaakkuri on havaittu hankealueen vaikutuspiirissä olevalta Natura-alueen lammelta, mutta pesinnästä ei ole saatu varmuutta. Etäisyys kyseiseltä lammelta lähimpiin suunniteltuihin voimalapaikkoihin (VE2) on arvioinnin mukaan vain noin 900 metriä. Tuoreessa ruotsalaistutkimuksessa (Eriksson 2025) esitetyn suosituksen mukaan tuulivoimaloita ei tulisi sijoittaa alle kahden kilometrin etäisyydelle kaakkurin pesimäpaikoista haitallisten vaikutusten estämiseksi. Myöskään vaikutusta ruokailulentoihin ei ole riittävällä tavalla arvioitu, sillä hankealueen läpi tapahtuvia mahdollisesti ruokailulentoja ei ole selvitetty, joten niitä ei myöskään voida poissulkea. Kaakkurin osalta esitettyä arviointia ei siten voida pitää asianmukaisena ja luotettavana.

Metsäkanalintujen osalta esitettyyn arviointiin epävarmuutta sisältyy etenkin metson kohdalla, sillä arvioinnin perusteella ei käy ilmi, onko Natura-alueella sellaisia metson soidinpaikkoja, joihin hankkeesta voisi kohdistua haitallisia vaikutuksia, tai onko tätä edes pyritty selvittämään. Näin ollen on epäselvää, mihin esitetty arviointi varsinaisesti perustuu.

Laulujoutsenen ja metsähänhen tapauksessa jää epävarmuutta ennen pesintää ja sen jälkeen tapahtuvista ruokailulenkoista ja niiden sijoittamisesta, sillä näitä ei ole arviointia varten selvitetty maastossa. Metsähänhen kohdalla esitettyä arviota soveltuvan pesimäalueen riittävydestä ei ole millään tavalla perusteltu. ELY-keskus kiinnittää huomiota

18.12.2025

siihen, kuinka arvioinnissa käytetty kirjallisuus on pääosin vanhaa. Esimerkiksi vaikutusmekanismien häiriötä koskevassa osuudessa uusin arvioinnin pohjaksi käytetty lähde on vuodelta 2013. ELY-keskus kannustaa hakemaan uusinta tietoa tuulivoiman vaikutuksista lajeihin: erityisesti viimeisen kymmenen vuoden ajalta, kun tekniset seurantamenetelmät (esim. GPS-paikantimet) ovat yleistyneet ja kehittyneet. Naurulokin osalta oli esitetty väitteet välttelyasteesta ja väistöprosentista ilman viitteitä.

ELY-keskus katsoo, ettei suojeluperusteena olevien lintujen kaikkia ilmoitettuja lähtötietoja ole käytetty riittävällä tavalla arvioinnin ja johtopäätösten tukena. Esimerkiksi Tornikankaan YVA-selostuksen pesimälinnustoselvitystä tai ilmoitettua Tiira-aineistoa ei ole hyödynnetty lainkaan, vaan arviointi ja johtopäätökset on tehty uhanalaisia lajeja lukuun ottamatta vain asiantuntija-arviona ja tietolomakkeen avulla. Asianmukaisessa Natura-arvioinnissa kuuluu Euroopan komission ohjeiden mukaan käyttää parasta saatavilla olevaa tietoa.

Saukon osalta esitetty arvio perustuu asiantuntija-arvioon ja hankkeen maastoselvityksissä tehtyihin havaintoihin. Keskeisimmät vaikutusmekanismit on tunnistettu. Epävarmuutta kuitenkin seuraa siitä, ettei tuulivoimarakentamisen vaikutuksista saukoon ole esittää koti- tai ulkomaisia tutkimustuloksia. Tästä huolimatta ELY-keskus kuitenkin katsoo, että tehtyä arviointia voidaan pitää asianmukaisena ja sen johtopäätöksiä riittävän luotettavina.

Metsäpeura on ehdotettu lisättäväksi Natura-alueen suojeluperustelajiksi, joten olisi ollut hyvä tarkastella hankkeen vaikutukset metsäpeuraan yksin sekä yhdessä muiden alueen hankkeiden kanssa.

Suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin kohdistuvat vaikutukset

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, jonka mukaan suunnitellulla tuulipuistolla ei ole suoria vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin. Tuulipuiston toiminnanaikaiset välke- ja meluvaikutukset eivät todennäköisesti vaikuta merkittävästi luontotyyppeihin tai kasvilajeihin. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnissa esitetty tarkastelu voimaloiden ja huoltoteiden hydrologisista vaikutuksista Natura-alueen suojeluperusteisiin luontotyyppeihin on oikeansuuntainen, ja ELY-keskus yhtyy arvioinnin loppupäätelmään merkittävien vaikutusten puuttumisesta.

Luontodirektiivin liitteen II mukaisiin lajeihin kohdistuvat vaikutukset

ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitettyyn arvioon siitä, että kumpikaan hankevaihtoehto ei yksinään todennäköisesti aiheuta saukolle merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Lintudirektiivin lajeihin kohdistuvat vaikutukset

Kaakkuri

ELY-keskus toteaa, että arviointiin sisältyvien epävarmuuksien vuoksi kaakkuriin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia ei voida riittävällä luotettavuudella poissulkea. ELY-keskus

18.12.2025

katsoo, että Natura-alueen koillisnurkassa sijaitseva Kivilampi on kaakkurin pesimälampi, jonne voi kohdistua lähimmiltä voimalapaikoilta haitallisia vaikutuksia (Eriksson 2025). Myöskään ruokailulentojen suuntautumisesta ei arvioinnissa ole käytetty kuin asiantuntija-arvioon perustuvia olettamuksia, vaikka lähtötietojen perusteella alueen Tiirahavainnotkin ovat olleet käytössä. Tämä on vastoin komission ohjetta parhaasta käytettävissä olevan tiedon hyödyntämisestä. Lisäksi ELY-keskus huomauttaa, että Säipäsuo-Kivisuon suotuisa suojelutaso kaakkurille on 0–1 paria. Pienikin pesinnän Natura-alueella keskeyttävä haitallinen vaikutus voidaan katsoa merkittäväksi ilman asianmukaisia lievennystoimia, joihin kuuluu voimaloiden siirtäminen tai poistaminen. ELY-keskus kiinnittää kaakkuriin kohdistuviin maisematason vaikutuksiin erityistä huomiota, koska havainnot Peräpohjolan pesimäsoilta osoittavat voimakasta kannan vähenemistä, millä on ajallinen korrelaatio tuulivoiman yleistymisen kanssa (Korpimäki & Suopajärvi 2024, Martimoaavan kaakkurit, Sirri, vol 49).

Metso

Tornikankaan YVA-selostuksen pesimälinnuston selvityksessä havaittu metso hankealueen eteläreunassa herättää kysymyksen mahdollisesta soitimesta tuolla alueella. Yksi metsohavainto ei välttämättä riitä soitimen toteamiseen, mutta toisaalta selvitys on toteutettu soidinaikaan, jolloin linnut viettävät aikaa eniten juuri soidinten lähellä. Ilman tarkempaa tietoa Multikaarron alueen soidinselvitysten kattavuudesta suhteessa lähimpiin voimalapaikkoihin, arviointiin jää huomattavaa epävarmuutta, jonka merkitystä korostaa matalaksi määritetty suotuisan suojelun taso tietolomakkeella (1–5 paria). ELY-keskus katsoo virheelliseksi arvioinnissa muidenkin lintulajien kohdalla esitetyn näkemyksen, että ”Natura-alueen laajuus huomioiden, lajeille (metsäkanalinnut) jäänee kuitenkin kellovasta pesimäaluetta valtaosaan Natura-aluetta”. Tämä ei kuulu asianmukaiseen arviointiin, vaan komission ohjeen mukaan pitää tarkastella hankkeen vaikutusalueutta suhteessa lajin yksilöiden esiintymiseen Natura-alueella ja poissulkea merkittävät vaikutukset joko vaikutusarvioinnilla tai lieventämällä hankkeen vaikutuksia varovaisuusperiaatetta noudattaen. Arvioinnissa ei ole esitetty kumpaakaan tarkastelua metson osalta.

Metsähanhi ja laulujoutsen

ELY-keskus katsoo, että ilman ruokailulentotarkastelua, merkittävää haitallista törmäys- tai estevaikutusta ei voida poissulkea Säippäsuo-Kivisuon suojeluperusteena olevien metsähanhen (suotuisa suojelutaso; 4–6 paria) ja laulujoutsenen (1–2 paria) osalta. Näkemys perustuu näiden lajien matalaan suotuisaan suojelutasoon, joka on herkkä vaikutuksille. Metsähanhia on havaittu Tornikankaan YVA-selostuksen pesimälinnustoseselvityksessä havaintopisteen 25 lähellä 3 kpl, joka viittaisi hanhien käyttävän myös alueen pohjois- ja itäosia, jotka voivat kuulua hankkeen vaikutusalueeseen. Tämän kaltaiset selvitystuloksiin perustuvat näkökulmat vaikutusalueen ja lajien esiintymisen välisestä suhteesta puuttuvat arvioinnista, ja parantaisivat sen laatua huomattavasti.

Tuulihaukka

18.12.2025

Tornikankaan YVA-arviointiselostuksen päiväpetolintuselvityksessä oli määritetty Olkon-suon pohjoislaidalle tuulihaukan reviiri. Koska kyseisen reviirin yksilöt saalistavat todennäköisesti Natura-alueen Kivisuon puolella, tulkitaan komission ohjeen mukaan yksilöt Natura-alueen suojeluperusteeksi. Näin ollen ELY-keskus katsoo, että arviointi tulee ulottaa tähän tuulihaukkareviiriin asianmukaisesti.

Muiden ei salassa pidettävien lintudirektiivin lajien osalta, ELY-keskus katsoo arvioinnin riittäväksi merkittävien vaikutusten poissulkemiseksi.

Yhteisvaikutukset

ELY-keskus katsoo, että vaikka yhteisvaikutustenarvioinnissa on huomioitu Petäjäs-koski-Nuojuankankaan (400+110 kV) voimajohtohanke, ja vaikka sen vaikutuksista koostettu johtopäätös Natura-alueen suojeluperusteisiin voi olla oikeansuuntainen, ilman tietoa seuraavien lajien ruokailulenkoista tai tarkemmasta esiintymisestä Natura-alueella merkittävien törmäysvaikutusten todennäköisyyttä ei voida varmuudella poissulkea: kaakkuri, metsähanhi, laulujoutsen ja kurki. ELY-keskus katsoo, että vaikutustenarvointia on täydennettävä riittävillä lähtötiedoilla (esim. Tiira-tietokanta), että johtopäätösten tueksi on esitetty riittävät perustelut.

Vaikutusten lieventämistoimet ja seuranta

ELY-keskus muistuttaa, että lieventämistoimenpiteet on esitettävä sitovaksi etenkin silloin, kun niiden pohjalta arvioidaan vaikutuksen merkittävyyttä. Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen mukaan lieventämistoimenpiteitä tarkastellaan 6 artiklan 3 kohdan yhteydessä, ja ne ovat kiinteä osa hankkeen eritelmiä tai edellytys hankkeen hyväksymiselle. Jokainen toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja täsmennettävä, miten se poistaa tai vähentää todettuja haitallisia vaikutuksia ja miten, milloin ja kuka sen toteuttaa.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen ja koskemattomuuteen

ELY-keskus toteaa, koska yksittäisiin lajeihin kohdistuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei voida poissulkea, niin sama pätee myös Natura-alueen eheyteen ja koskemattomuuteen.

ELY-keskuksen johtopäätökset Natura-alueelle aiheutuvista vaikutuksista

ELY-keskus on pystynyt muodostamaan riittävän kuvan hankkeen vaikutuksista ja yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, että hankkeen vaihtoehdoista ei todennäköisesti aiheutuisi merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin sekä luontodirektiivin liitteen II lajiin saukkoon.

ELY-keskus katsoo, että tuulivoimahankkeen vaikutuksia ei ole arvioitu asianmukaisesti kaakkurin, metson, metsähanhen, laulujoutsenen ja tuulihaukan osalta.

Arviointia tulee täydentää ELY-keskuksen edellä esiin tuomat arvioinnin täydentämistarpeet huomioon ottaen. ELY-keskus katsoo, että haitallisia vaikutuksia yhteen

18.12.2025

uhanalaiseen lajiin on lievennettävä eteläisiä voimalapaikkoja siirtämällä tai poistamalla. Lieventämistoimenpiteiden suunnittelussa on otettava huomioon Euroopan komission ohjeet.

Yhteisvaikutusten arvioinnissa Petäjäskoski-Nuojuankankaan voimajohtohankkeen vaikutuksia kaakkurin, metsähanhen, laulujoutsenen ja kurjen ruokailulentojen törmäysriskiin ei ole huomioitu riittävin olemassa olevin tiedoin tai maastoselvityksin. Arviointi on täydennettävä edellä mainittujen sekä yhden uhanalaisen lajin osalta.

ELY-keskus muistuttaa, että Natura-arvioinnissa käytettävien hankesuunnittelutietojen tulee olla ajantasaisia. Mikäli hankesuunnitelma muuttuu Natura-arvioinnin valmistumisen jälkeen niin että muutos vaikuttaa Natura-arvioinnissa käytettyihin perusteisiin, on Natura-arviointi päivitettävä ja pyydettyä siitä uusi lausunto. Tämä on huomioitava myös kaavoituksessa, mikäli Natura-alueen läheisyyteen suunnitelluille voimalapaikoille on tarkoitus osoittaa laajempia tuulivoimala-alueita.

Metsähallitus, Säippäsuo-Kivisuo FI1106000, Sarvisuo-Jerusalemisuo FI1200805

Arviointien asianmukaisuus

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Arviointi on luontodirektiivin artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain 35.1. §:n mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla.

Metsähallitus katsoo, että molemmissa Natura-arvioinneissa tunnistetaan alueiden suojeluperusteina olevat luontodirektiivin mukaiset luontotyypit sekä luonto- ja lintudirektiivin mukaiset lajit.

Natura-arviointi perustuu hankkeen kuvaukseen. Sen tulee olla konkreettinen ja yksilöity, jotta sen perusteella voidaan määritellä vaikutusalue ja -mekanismi. Hankekuvauksesta saa riittävän käsityksen alueelle suunnitelluista toimenpiteistä.

Arvioinneissa käytetyt aineistot ja menetelmät

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan Natura-arvioinnin tulee perustua ajantasaisiin ja riittäviin tietoihin alueen suojelun perusteena olevista lajeista ja luontotyypeistä (mm. asiat C-127/02, C-43/10). Metsähallitus pitää molempien Natura-arviointien puutteena, ettei luontokartoituksia ole tehty Natura-alueilla. Erityisesti puute korostuu hankkeen linnustovaikutusten arvioinnissa. Vaikka tuulivoimarakentamisen luontovaikutukset kohdistuvat korostetusti lintuihin ja hankealue sijaitsee aivan Säippäsuon-Kivisuon SPA-alueessa kiinni, ei hankkeen linnustovaikutusten arvioinnin pohjaksi ole päivitetty tietoja Natura-alueen linnustosta, minkä vuoksi esim. alueella levähtävien lintujen tulo- ja lähtösuunnista sekä pesivien lajien ruokailulenkoista on käytettävissä vain satunnaisesti tietoa. Ajantasaisen linnustotiedon puutetta ei kuitenkaan tunnisteta Natura-arvioinnissa Säippäsuo-Kivisuon osalta epävarmuustekijäksi.

Metsähallitus myös korostaa, ettei Metsähallituksen SAKTI-biotooppikuvioaineistoa ole kerätty tämäläisten hankkeiden tarpeita silmällä pitäen, ja aineiston tarkkuus voi olla riittämätön arvioitaessa luontotyyppivaikutuksia. Lisäksi luontotyyppikartoitukset molemmilla Natura-alueilla on tehty jo noin kaksi vuosikymmentä sitten.

18.12.2025

Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). Vaikutusten merkittävyyden arvioinnin tulee edetä aukottomana ja perusteltuna päättelyketjuna, ja Natura-arvioinneissa on tässä jäljempänä esiteltäviä puutteita. Metsähallitus myös huomauttaa, että Natura-arvioinneissa merkittävyyttä tulisi myös arvioida yksiselitteisesti kaksipuolaisella asteikolla ei merkittävää heikennystä – merkittävä heikennys¹, ei esimerkiksi merkittävä vaikutus tms. kuten arvioinneissa on osittain käytetty.

Vaikutusalueet ja -mekanismit

Hankkeen vaikutusmekanismit on tunnistettu pääosin asianmukaisesti molempien Natura-alueiden osalta. Tunnistamatta ja käsittelemättä on kuitenkin jäänyt Säippäsuo-Kivisuon Natura-alueen osalta voimaloiden rakentamista ja huoltoa varten rakennettujen teiden mahdollistama helpompi pääsy alueelle ja sen mahdollisesti aiheuttama lisähäiriö Natura-alueen suojeluperusteena oleville linnuille sekä saukolle hankkeen elinkaaren aikana. Hankkeen aiheuttamaa saalistus/elinympäristön muutosta tai vähenemistä linnuston osalta ei ole listattu taulukossa 8-3, mutta on mainittu tekstissä ohimennen maa-
kotkan osalta.

Säippäsuo-Kivisuon Natura-alueen osalta taulukossa 5-1 hankkeen vaikutusalue on rajattu hankealueeksi ja lintujen muuttoreittejä ja kerääntymisalueita kerrotaan tarkasteltavan noin viiden kilometrin etäisyydeltä hankealueesta. Metsähallitus huomauttaa, että tarkastelualueena tulisi olla Natura-alue kokonaisuutena ja peilata miten suureen osaan suojeluperusteena olevien lintulajien populaatiosta hankkeen vaikutus kohdistuu. Etenkin laajalla liikkuvien lintulajien osalta tuulivoimarakentamisen vaikutusalue voi olla selvästi laajempi kuin viiden kilometrin etäisyys. Lisäksi esitetään, että hankealueen ulkopuoliselta osuudelta vaikutuksia tarkasteltaisiin vain muuttolinnuston osalta, kun merkittävimmät vaikutukset todennäköisesti kohdistuvat Natura-alueen pesimälajistoon.

Törmäyskuolleisuuden aiheuttaman vaikutuksen alueelliseksi laajuudeksi arvioidaan Säippäsuo-Kivisuon Natura-arvioinnissa vähäinen, koska arvioitu vaikutus kohdistuisi kohteen välittömään läheisyyteen. Metsähallituksen näkemyksen mukaan vaikutusalueena tulee käsitellä sitä aluetta, jolta linnut liikkuvat voimaloiden vaikutusalueelle. Törmäysriskin vaikutusalue ei siis ole voimaloiden kattama alue eli ns. törmäysikkuna. Törmäysriskin alueellinen laajuus ulottuu myös Natura-alueelle niiltä osin kuin siellä pesivät tai levähtävät linnut liikkuvat Natura-alueen ulkopuolella joko pesimäaikaan (reviirit ja liikkumisalueet ulottuvat hankealueelle) tai lintujen muuttaessa Natura-alueelle tai -alueelta. Suojeluperusteiseen linnustoon kohdistuva mahdollinen suora vaikutus on tuulivoimaloiden aiheuttama törmäyskuolleisuus lintujen liikkuessaan etäällä Natura-alueen ulkopuolella. Herkimpiä lajeja ovat mm. suuret, kaartelevat petolinnut ja toisaalta kanalinnut, jotka törmäävät voimalan torniin. Törmäyskuolleisuus ajoittuu tuulipuiston toiminnan ajalle, joka on noin 30–35 vuotta. Linnustoon voi kohdistua myös estevaikutusta sekä häirintävaikutusta muun muassa melun ja visuaalisten ärsykkeiden vuoksi. Habitaatin menetys, laadun huononeminen tai pirstoutuminen voivat vaikuttaa etenkin lajeihin, joiden elinpiiri ulottuu Natura-alueen ulkopuolelle.

Sarvisuo-Jerusalemisuon osalta Metsähallitus pitää vaikutusalueen määrittelyä alueen suojeluperusteiden osalta oikeansuuntaisena.

18.12.2025

Hankkeen vaikutukset Natura-alueiden suojeluperusteena olevaan luontodirektiivin luontotyypeihin

Metsähallitus yhtyy sekä Säippäsuo-Kivisuon että Sarvisuo-Jerusaleminsuon Natura-arviointien johtopäätöksiin, ettei Tornikankaan tuulivoimahanke aiheuta suoraa pinta-alan menetystä Natura-alueen luontotyypeille eikä muuta merkittävää heikennystä Natura-alueiden suojeluperusteena oleville luontotyypeille.

Hankkeen vaikutukset Säippäsuo-Kivisuon Natura-alueen suojeluperusteena olevaan luontodirektiivin lajiin

Metsähallitus pitää Natura-arvioinnin puutteena, että saukkokartoituksia on tehty ainoastaan hankealueella. Siitä huolimatta Metsähallitus pitää Natura-arvioinnissa esitettyä arviota saukkoon kohdistuvista vaikutuksista oikeansuuntaisena.

Hankkeen vaikutukset Säippäsuo-Kivisuon Natura-alueen suojeluperusteena oleviin lintudirektiivin lajeihin

Yleisenä huomiona linnustovaikutusten arvioinnin osalta Metsähallitus toteaa, että Natura-arvioinnissa vaikutusten arvioinnin tulee perustua aukottomaan päättelyketjuun ja ajantasaiseen kirjallisuuteen ja tutkimuksiin. Natura-arvioinnissa usean lajin kohdalla vaikutukset on arvioitu ei-merkittäviksi ilman, että arviota juuri perustellaan, vaikka joidenkin lajien kohdalla todetaan, että vaikutus on todennäköisesti olemassa. Lisäksi on huomattava, että Natura-arvioinnin tulee kattaa myös vaikutukset Natura-alueen ulkopuolella liikkuviin lintuyksilöihin siltä osin kuin ne kuuluvat Natura-alueen populaatioon.

Tuulivoimaloita ei ympäristöministeriön ohjeistuksen² mukaan tule sijoittaa linnustolle tärkeiden alueiden välittömään läheisyyteen. Metsähallitus pitää ongelmallisena tuulivoimala-alueen sijoittamista lintudirektiivin perusteella Natura 2000 -verkostoon liitetyn SPA-alueen tuntumaan.

Metso: Arvioinnissa ei huomioida metson laajaa elinpiiriä ja mahdollisia hankealueella esiintyviä elinympäristöjä Natura-alueella pesiville metsoille, ja sitä kautta metsojen liikkumista voimaloiden vaikutusalueella. Natura-arvioinnin yhteydessä ei ole selvitetty metson ja teeren soidinpaikkoja, vaikka arvioinnissa todetaan, että etäisyyttä Natura-alueelta lähimpiin voimaloihin on 400 m ja etäisyydeksi soidinpaikkoihin suositellaan 800 metriä. Toteamusta, että merkittäviä vaikutuksia ei aiheutuisi, ei perustella.

Kahlaajat: Kahlaajien osalta arvioinnissa todetaan, että voimaloiden vaikutukset ulottuvat Natura-alueella pesivien suojeluperustelajien elinympäristöihin ja mahdollisesti pesimäpaikoille. Arvioinnissa ei esitetä arviota, että jos voimalan aiheuttama vaikutus ulottuu 800 metriin ja Natura-alueen raja-alue on lähimmillään 400 metrin etäisyydellä voimaloista, kuinka suureen osuuteen Natura-alueen pinta-alasta ja kuinka suureen osuuteen sen populaatiosta vaikutus kohdistuu. Arvioinnissa ei myöskään esitetä, kuinka monta voimalaa sijoittuu kirjallisuudessa esitetylle 800 metrin vaikutusalueelle. Lisäksi mahdollinen lintuja karkottava vaikutus kuitataan sillä, että sopivaa elinympäristöä on laajasti muuallakin Natura-alueella. On huomattava, että lintupopulaatioissa pesimäkanta asetuu yleensä elinympäristön kantokyvyn mukaiseksi, joten lintuparit eivät automaattisesti voi siirtyä uusille alueille, ainakaan ilman, että sillä olisi vaikutuksia myös siirtyvien parien tuloalueille. Ei siis voi sulkea pois mahdollisuutta, että Natura-alueen populaatiot pienenisivät vastaavan osuuden kuin mihin karkottava vaikutus kohdistuu.

18.12.2025

Kaakkuri: Kaakkurista arvioinnissa todetaan, että ravinnonhankintalennot mahdollisesti suuntautuisivat hankealueen läpi, mutta hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia. Johtopäätökselle ei kuitenkaan esitetä perusteluja. Arvioinnissa ei ole esitetty arviota ravinnonhankintalentojen todennäköisimmästä suuntautumisesta. Luotettavin tieto arvioinnin tueksi olisi saatu, jos ravinnonhankintalentoja olisi tarkkailtu maastossa. Kaakkuri tiedetään hyvin häiriöherkäksi lajiksi. Arvioinnissa ei arvioida, voidaanko sulkea pois mahdollisuutta, että 900 metrin etäisyydelle rakennettava ja toimiva voimala karkottaisi kaakkurin pesimälammeltaan.

Poistettu Julkl 24§ 14 k mukaan salassa pidettävä osuus

Harukselliset voimalat

Tornikankaan tuulivoimahankkeen YVA-selostuksen mukaan suunnittelun lähtökohtana on, että voimalat toteutetaan haruksettomina, mutta mikäli voimala joudutaan varustamaan haruksilla, kiinnitetään torniin tyypillisesti kolme harusvajeria. Lisäksi vajereille tulee omat perustukset noin 100 metrin päähän voimalasta. Metsähallituksen näkemyksen mukaan erityisesti Säippäsuo-Kivisuon Natura-arvioinnissa olisi tullut arvioida myös haruksellisten voimaloiden vaikutukset erityisesti suojeluperusteena oleviin lintuihin. Tältä osin Natura-arviointia ei voi pitää asianmukaisena.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutusten arviointi on molempien Natura-alueiden osalta ylimalkainen. Päättyketjun aukottomuuden tulee toteutua myös yhteisvaikutusten arvioinnin osalta. Tornikankaan ympäristöön sijoittuu useita tuulivoima- ja muita hankkeita. Etenkin Säippäsuo-Kivisuon Natura-arvioinnissa esitetyt perustelut sille, ettei yhteisvaikutuksia ole, eivät ole yksiselitteisiä (esim. "Karttatarkastelun perusteella turvetuotantoalueen ja Natura-alueen väli on ojitettua ja ojittamatonta suota ja pieneltä osin kangasmetsäsaareketta, joten vesistövaikutusten ei arvioida aiheuttavan vaikutuksia Natura-alueelle."). Natura-arvioinnin puute on myös, ettei ympäristön eri hankkeita esitetty kartoilla. Esimerkiksi Säippäsuo-Kivisuon Natura-alueen osalta ei selvinnyt sijoittuuko samalla maakotkareviirille muita hankkeita, jotka voivat aiheuttaa yhteisvaikutuksia Tornikankaan hankkeen kanssa.

Johtopäätökset

Huolimatta edellä kuvatuista puutteista Sarvisuo-Jerusaleminsuon Natura-arvioinnissa, voidaan arviointia pitää asianmukaisena. Metsähallitus yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, ettei hankkeesta aiheudu merkittävää heikennystä Sarvisuo-Jerusaleminsuon Natura-alueen suojeluperusteena olevilla luontotyypeille.

Säippäsuo-Kivisuon Natura-arviointiin sitä vastoin sisältyy sellaisia linnustoon liittyviä puutteita, ettei Natura-arviointia voida pitää asianmukaisena. Tarkemmat linnustaselvitykset olisivat merkittävästi pienentäneet tiedon puutteesta johtuvia epävarmuustekijöitä vaikutusten arvioinnissa. Arvioinnin johtopäätökset perustuvat usean lajin osalta yleisiin olettamuksiin mahdollisista vaikutuksista eikä johtopäätösten tueksi esitetä yksityiskohtaisia, tarkasteltavina olevia Natura-alueita koskevia perusteluja. - Poistettu Julkl 24§ 14 mukaan salassa pidettävä osuus - Säippäsuo-Kivisuon Natura-alueen Natura-arvioinnissa ei myöskään käsitellä mahdollisten haruksellisten voimaloiden vaikutusta alueen suojeluperusteena oleviin lintuihin.

18.12.2025

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi